

Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції 27 вересня 2013 р. – Укл.: Перепада Ф.Л., Авдан О.Г., Соколова К.О., Геращенко О.О., Баранова О.В.; За заг. редакцією к.е.н., доцента Мацуки В.М. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 320 с.

Конференція присвячена проблемам розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу на національному й міжнародному рівнях, аналізу сучасних тенденцій управління цими галузями економіки в умовах глобалізації світового господарства, участі України на світовому туристичному та готельному ринку, соціально-економічним передумовам розвитку етнотуризму, а також проблемам підвищення ефективності функціонування туристичного та готельно-ресторанного бізнесу.

В роботі конференції беруть участь студенти, аспіранти, молоді вчені.

Головні напрямки роботи конференції:

- використання інформаційних технологій в туристичному і готельно-ресторанному бізнесі;
- особливості управління маркетинговою діяльністю підприємств сфери туризму та готельно-ресторанного бізнесу;
- впровадження сучасних технологій управління людськими ресурсами організацій сфери туризму та готельно-ресторанного бізнесу;
- сучасна система регулювання міжнародної туристичної і готельно-ресторанної індустрії;
 - міжкультурна комунікація як інтегративний компонент туристичної освіти;
 - актуальні питання природокористування та охорони навколишнього середовища в контексті розвитку туристичного потенціалу України;
 - правові засади регулювання туристичної індустрії та готельно-ресторанного бізнесу;
 - соціально-економічні передумови розвитку етнотуризму;
 - брендинг та бренд-менеджмент в туризмі.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі завдання:

- обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції в області вивчення особливостей управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом;
- розробка напрямів управління і розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах функціонування національного й світового господарства.

СЕКЦІЯ «СУЧАСНА СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ І ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ»

БУЛАТОВА О.В.,
д.е.н., професор,
Маріупольського державного університету

ІНТЕГРАЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Глобалізація економіки принципово змінює міжнародну систему, яка рухається в напрямі формування глобальної багатополлярної системи, в якій розрив між потужностями розвинутих держав світу і країн, що розвиваються буде зменшуватися. Змінюються не тільки провідні актори в системі міжнародних відносин, змінюється спектр та масштаби питань світового розвитку, які набувають транснаціонального значення [1, с.3-5]. Забезпечення конкурентоспроможності країн світу в глобальній економіці потребує визначення нових пріоритетів і нових підходів у стратегіях розвитку національних економік.

Поступова відмова від протекціонізму сприяла покращенню глобального бізнес-середовища, проведенню економічних реформ в багатьох країнах світу. Розвиток відкритості зовнішніх ринків зміцнює конкурентні позиції країн в умовах глобалізації економіки і стає необхідною умовою підтримки відкритості через вирішення проблем торговельних бар'єрів (тарифних і нетарифних) на зовнішніх ринках шляхом розширення та поглиблення інтеграційної взаємодії з країнами або регіонами світу. Стратегічним напрямом співпраці для країн стає розвиток інтеграційних процесів з економіками, які є більш потужними та більш динамічно розвиваються, як по типу Північ-Південь, так і Південь-Південь [2, с.6]. Розширення регіональної інтеграції стає важливою складовою стратегії розвитку країн світу в умовах поглиблення глобальної регіоналізації як для розвинутих країн, так і для країн, що розвиваються.

Для розвинутих країн світу пріоритети інтеграційної складової стратегії розвитку мають визначатися з точки зору можливостей зростання міжнародної конкурентоспроможності, яка досягатиметься через формування єдиного ринку (на регіональній, континентальній та трансконтинентальній основі), відкритого для іноземного бізнесу на паритетних і взаємовигідних началах для національних компаній на зовнішніх ринках. По відношенню до рівнозначних портерів – розвинутих країн – ці паритетні засади охоплюють питання не тільки торгівлі, інвестиційної діяльності, а й гармонізації систем регулювання бізнесу в цілому, особливо що стосується розвитку та підтримки малих і середніх підприємств, як основного джерела інновацій та створення нових робочих місць.

Погіршення світової кон'юнктури з одного боку, укріплення та розширення впливу з боку країн, що розвиваються, вимагають адекватного реагування й корегування пріоритетів інтеграційної складової відповідної стратегії для розвитку розвинутих країн світу з іншими країнами світу, як напрямі Північ-Північ, так і Північ-Південь, що сприятиме їх економічному зростанню й подальшому розвитку. Розвинуті країни світу вже є відкритими економіками, яким притаманні ефективні ринкові механізми, розвинута система соціального захисту, високі стандарти якості життя, все це є стимулюючим фактором для розвитку інтеграційних зв'язків з ними країн, що розвиваються. В свою чергу розвиток інтеграційної взаємодії з країнами, що розвиваються, для розвинутих країн світової економіки стає важливим джерелом підтримки їхньої міжнародної конкурентоспроможності.

Окремі країни, що розвиваються, мають найбільші темпи економічного зростання в світі, в першу чергу через зростання експортних доходів. Серед цих країн в першу чергу виділяються серед Китай та Індія, в яких протягом останніх десяти років щорічні темпи зростання ВВП становили в середньому, відповідно 10,3% та 7,9% і на найближчі роки залишаться найбільшими в світі. Маючи темпи зростання ВВП майже втричі вище ніж у розвинутих країнах, з урахуванням збільшення приватних інвестицій, темпи росту яких також очікуються вдвічі більше порівняно з розвинутими країнами, а також суттєвого посилення питомої ваги приватних інвестицій у структурі ВВП (до 37% в Китаї та до 30% в Індії к 2015 року) [3, с.44], саме ці країни стануть катализаторами світогосподарського розвитку. Сприяє цьому і відповідна національна політика, яку проводять країни, що розвиваються, і що підкріплена відповідними державними витратами, щорічні темпи зростання яких на найближчі п'ять років очікуються від 5,2 до 7,1%.

Прогнози зростання для країн BRICS до 2050 року [4, с.7] фактично прирівнюють їх за обсягами ВВП до країн G7, а компанії, які належить до цих країн, посилять свій вплив в світовій економіці, в тому числі й на глобальному рівні: Бразилія – в агропромисловому комплексі та шельфових розробках; Росія – в енергетиці та металургії; Індія – в сфері послуг в інформаційних технологіях, фармацевтиці, виробництві запасних частин; Китай – у виробництві сталі, побутової техніки, телекомунікаційного обладнанні, ПАР – хімічній промисловості, телекомунікаційній сфері тощо [5]. Очікується, що протягом десяти наступних років Китай досягне паритету із США в сфері державної сприйнятливості до інновацій в бізнесі, а Індія в науковому та людському капіталі [6, с.13], хоча й надалі США будуть світовим лідером за рівнем захисту прав інтелектуальної власності, системою стимулювання бізнесу щодо розвитку інновацій та творчості. Незважаючи на те, що суперечки між країнами BRICS [7, с.4] за доступ к ресурсам (в першу чергу між Китаєм та Індією) можуть стати основою для розвитку

нових конфліктів, в системі інтеграційних пріоритетів розвинутих країн світу співпраця саме з цими країнами набуває стратегічного значення.

Лібералізація торговельно-економічних відносин забезпечує прямий вплив на розвиток світової економіки, який, в свою чергу залежить від зростання розвинутих країн світу та розширення доступу на їх ринки країн, що розвиваються. Рівень економічної активності діяльності розвинутих країн був визначальним фактором формування доходів від експорту країн, що розвиваються, однак характер розвитку сучасного світового господарства вніс суттєві корективи в цю тезу, яка була актуальною на початку ХХ століття [8].

Експортоорієнтовні моделі розвитку країн, торговельна лібералізація визначали характер світової динаміки, яка тривалий час залежала від рівня економічної співпраці між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються, однак в сучасних умовах, взаємозалежність країн стає все більш вагомим фактором впливу не тільки на рівні Північ-Південь, а й на рівні Південь-Південь. Більш того, нова економічна динаміка країн, що розвиваються (особливо в Китаї), позитивно впливає розвиток ринків розвинутих країн, хоча має й певні проблемні аспекти [9, с.7]:

по-перше, зміни в зростанні продуктивності швидкозростаючих великих країн, що розвиваються, суттєво залежать від обсягів і умов торгівлі з іншими країнами, що розвиваються;

по-друге, розвиток торгівлі між країнами, що розвиваються, є тісно пов'язаним з китайським експортом до розвинутих країн;

по-третє, розширення участі Китаю в міжнародній торгівлі сприяло появі нових проблем, пов'язаних зі зниженням експортних цін;

по-четверте, навіть за умов тривалого зростання в країнах, що розвиваються, який підтримує попит на сировинні товари, основна проблема – нестабільності їх цін – залишається невирішеною. Спекуляції на товарних ринках можуть попередити суворі заходи регулювання лише на багатосторонній основі [10].

Глибока інтеграція з розвиненими країнами створює переваги для країн, що розвиваються, за рахунок, в першу чергу, від імпорту провідного практичного досвіду. З іншого боку, існує загроза, що загальні правила, які встановлюються в рамках регіональних угод, спрямованих на розвиток більш глибоких форм інтеграції, не завжди можуть відповідати національним потребам країн, що розвиваються [11, с.10]. Лібералізація торгівлі для країн, що розвиваються, поліпшує механізм розподілу ресурсів на основі порівняльних переваг, сприяє збільшенню експортних доходів. Фінансова лібералізація, впровадження якої викликано необхідністю залучення іноземного капіталу, має сприяти подальшому прискоренню економічного зростання не тільки через додаткові залучення прямих іноземних інвестицій, а й за рахунок передачі технологій та навичок. Однак нерегульована лібералізація для країн, що розвиваються, призвела до різкого збільшення їх імпортозалежності при недостатньо високому темпі розвитку експорту (за виключенням Китаю), високого ступеню залежності від зовнішніх фінансових ресурсів, що в окремих країнах призвело навіть до кризових явищ. Постійне зростання цін на сировинні товари впливає на динаміку торгівлі країн, що розвиваються, стан їх торговельних балансів і бюджетів тощо.

Успішний розвиток експортоорієнтовної стратегії зростання було зумовлено постійно зростаючим попитом з боку розвинутих країн світу (фактично до 2008 року), суттєвим збільшенням імпорту з боку китайської економіки, що найбільш стрімко розвивається навіть в кризові часи. Однак ця стратегія (особливо при низькому рівні заробітної плати), зробила країни, що розвиваються, надмірно залежними від іноземного попиту, що й продемонструвала фінансово-економічна криза 2008-2009 років. Вплив кризи призвів до скорочення експорту в розвинутих країнах світу на 22,6% (в тому числі в США на 16,8%), імпорту на 25,0% (в США падіння експорту склало 26.0%). Однак саме ці країни мають достатньо високу питому вагу в структурі експорту країн, що розвиваються (в експорті Китаю вона становить 46,2%, в тому числі США 18,4%, Індії, відповідно, 34,1% і 12,3%) [12, с.28-35]. Тому, використання експортоорієнтовної стратегії зростання протягом тривалого часу має бути досить обмеженим, оскільки є небезпечним без підтримки з боку відповідних реформ, пов'язаних з розвитком внутрішнього ринку.

Багато успішних експортерів серед країн, що розвиваються, застосували механізм лібералізації імпорту тільки після того, коли було забезпечено зростання експорту. Це означає, що розвиток стратегій, пов'язаних з торговельною інтеграцією, має слідувати послідовності, в якій захист значно знижується, в першу чергу, в експортоорієнтовних галузях промисловості, а потім й на інші товари, коли вже експортний потенціал було сформовано [13, с.23]. Розвиток багатосторонньої торговельної системи регулювання спроможний забезпечити достатню гнучкість для успішної реалізації стратегій індустріалізації країн, що розвиваються. На жаль, невдалий переговорний процес в рамках Дохійського раунду переговорів, що триває понад десять років, не дозволив вирішити питання щодо посилення форм захисту, нетарифних бар'єрів, подолання обмеженої лібералізації торгівлі товарами трудомістких виробництв (текстилю, одягу, сільськогосподарської продукції).

Залучення країн, що розвиваються, до міжнародного товарообміну постійно розширюється і стало важливим фактором їх поступового економічного розвитку. Розвиток регіонального ринку активізує впровадження спрощених процедур і заходів: облегшення торгових процедур, транзиту, розповсюдження комерційної інформації тощо, суттєво полегшує для виробників умови конкуренції з іноземними компаніями країн, що не входять до сфери дій регіональної інтеграційної угоди. Однак в середині групи країн, що розвиваються, спостерігається суттєве розшарування, а від так найменш розвинуті країни неефективно використовують потенційні можливості свого поступового просування в світовому господарстві.

Для довгострокового економічного розвитку країн, що розвиваються, більш важливого значення порівняно з загальними темпами росту зовнішньої торгівлі набуває необхідність забезпечення структурних зрушень у зовнішньоторговельному обороті. Розширення обміну продукцією обробної галузі є важливою умовою забезпечення структурних реформ в економіці цієї групи країн, і відповідає довгостроковим цілям їх розвитку. Розвиток внутрірегіональної торгівлі стає не тільки важливим кроком на шляху зростання конкурентоспроможності продукції країн, що розвиваються, а й в розвитку та розширення їх інтеграції до світового ринку в цілому.

Для більш успішного розвитку регіональної інтеграційної взаємодії країн, що розвиваються, необхідна спільна реалізація не тільки заходів, що стосуються зовнішньої торгівлі. Запорукою їх прогресу має стати спільна інфраструктурна, макроекономічна, промислова, фінансова політика. Вдосконалення інфраструктури з торгівлі та розвитку збільшує можливості обміну товарами та послугами, через зниження витрат, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням логістикою, позитивно впливає на інвестиційну привабливість відповідного регіону. Крім того, розвинута інфраструктура стає важливою умовою скорочення бідності, соціальної та економічної ізоляції населення тощо.

Література:

1. Global Trends 2025: A Transformed World. – Washington US Government Printing Office, 2008.- 99p.//www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html
2. GLOBAL EUROPE competing in the world A Contribution to the EU's Growth and Jobs Strategy, 2005. – 20p. European Commission External Trade// <http://ec.europa.eu/trade>
3. World Economic situation and prospects 2011. global outlook New York UN 2010 46c
4. Global Trends 2025: A Transformed World. – Washington US Government Printing Office, 2008.- 99p.//www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html
5. World Investment Report 2012: Towards a New Generation of Investment Policies UNITED NATIONS PUBLICATION 2012. - 204p. www.unctad.org/wir
6. Global Trends 2025: A Transformed World. – Washington US Government Printing Office, 2008.- 99p.//www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html
7. Global Trends 2025: A Transformed World. – Washington US Government Printing Office, 2008.- 99p.//www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html
8. TRADE AND DEVELOPMENT REPORT, 1981-2011. Three decades of thinking development. - New York and Geneva UNITED NATIONS PUBLICATION, 2012. -125p.
9. TRADE AND DEVELOPMENT REPORT, 1981-2011. Three decades of thinking development. - New York and Geneva UNITED NATIONS PUBLICATION, 2012. -125p.
10. Trade and Development Report (2008). Commodity prices, capital flows and the financing of investment. - New York and Geneva, 2008. – 194p.
11. World Trade Report 2011. The WTO and preferential trade agreements: from co-existence to coherence. WTO Publications Geneva 2011. - 251p.
12. UNCTAD Handbook of statistics 2010
13. TRADE AND DEVELOPMENT REPORT, 1981-2011. Three decades of thinking development. - New York and Geneva UNITED NATIONS PUBLICATION, 2012. -125p.

ДУБЕНЮК-ПАНАЙОТОПУЛУ Я.А.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету

ОЦІНКА РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО МАКРОРЕГІОНУ

Протягом останніх років провідні позиції на світовому ринку туристичних послуг за темпами розвитку туристичного сектору утримує Азіатсько-Тихоокеанський туристичний макрорегіон, на частку якого у 2012 р. припадало 23% загальносвітових туристських потоків та 30% загальносвітових валютних надходжень від міжнародного туризму. За підсумками 2012 р. регіон відвідало 233,6 млн. осіб, що на 7% більше у порівнянні з 2011 р., туристичний сектор приніс в економіку регіону 323,9 млрд. дол. США (ланцюговий темп приросту склав 6,2%), при цьому регіон є провідним у світі за розміром середніх туристських витрат на одне прибуття (1390 дол. США).

Серед країн даного регіону Китай та Малайзія увійшли до десятки країн з найбільшою кількістю світових туристських прибуттів (третє та десяте місця відповідно), а Китай, Макао (Китай), Гонконг (Китай) та Австралія увійшли до десятки країн з найбільшим розміром валютних надходжень від міжнародного туризму (четверте, п'яте, дев'яте та десяте місця відповідно). Такі високі показники розвитку міжнародного туризму в регіоні супроводжуються й високими показниками міжнародної туристичної конкурентоспроможності окремих країн регіону. Найбільш високі показники рейтингу туристичної конкурентоспроможності за методикою Всесвітнього економічного форуму серед країн регіону мають Сінгапур, Австралія, Нова Зеландія та Японія